

402 S. mis a. onatit Cortis 870

EPISTOLA AD PRAESTANTEM

pietate, nobilitate, omniq; uirtu-
tum genere, Dominum Fran-
ciscum Suliok Pannonium,
optimē de artium libe-
ralium studiosis
merito.

liber
Scola S. Marti.

Teneka

Sunt

romm

Scripta ab Andrea Carolio
significandæ gratitudinis
causa, ij. die Maij.

Teneka ar

~~...~~
1667

VVITEBERGAE.

romm

M. D. LVII.

romm

1667

1667

abz

nummorum

ANDREAS CA-
ROLIVS.

Illa quidem doctis, uirtus celebranda camenis,
Dicitur accepti, quæ memor officij.
Rectori siquidem uirtus placet omnis olympi,
Et fluit à summo cæci genitore Deo.
Gaudet & hoc facto diuina potentia pulchro,
Cum sunt pro meritis pectora grata pijs.
Nam Deus horrendas demittit ab æthere poenas
Cum perit in multis gratia pressa locis.
Iusticiæ memor est, & ueri conscius extat,
Officijs pensat, qui benefacta suis.
Idcirco fateor quod tu mihi plurima prestes,
Et me consilijs, auxilioq; iuues:
Quæ nunc si nequeo, uel quod mea non feret ætas,
Vel fortuna neget, sorte referre tibi.
Non tamen oblitus iusti: Veriq; uidebor,
Me penes est studijs gratia magna tuis.

Job. 26 / 1 D. ubi affertur terra supra nihil?
Contra.

Psalm. 23 / 135 / 6 D. us firmavit terra supra aquas

GENEROSISSIMO, AC
nobilissimo, omniq; uirtutum ge-
nere ornatissimo domino Fran-
cisco Suulyok Leckceno, egre-
gio Principi in Vngaria, stu-
diorum mecœnari, Do-
mino ac Patrono suo
summa obseruantia
colendissimo,
Andreas
Carolius Architecti,
S. P. D.

CVM multa uincula societatis hu-
manæ, uoluit esse Deus singulari
consilio, tum etiam genus humanum
gratitudinis officio abstrinxit, Cuius
rei etsi permultæ causæ sunt, tamen has
debemus habere in conspectu, quod
hoc ipso officiorum genere admoneri
nos uoluit, nō casu offerri bona, sed nos
uere Deo curæ esse, exaudiri nostras
preces, nosq; à Deo iuari, & hanc ipsam
confessionem nostram testimoniū esse
apud cæteros de providentia, & cum
A ij nolue

noluerit Ecclesiam sub cruce uiuere,
paupertatis, & aliarum ærumnarū, ma-
xime in eo cœtu hęc uirtutem sanxit cō-
spicuum esse, ut multi opulenti hac inci-
tati beneficerent Ecclesiæ, eiusq; pro-
pagationem adiuuarent, ideoq; cum
nullum sit maius beneficium, quam Ec-
clesiæ doctrinam communibus officijs
adiuuare, Profecto nemini plus debe-
mus, quam ex cuius liberalitate in scho-
lis sumptus facimus, ubi & altarum ar-
tium, quæ utiles sunt Ecclesiæ, & ipsius
sacrosanctæ Theologiæ fundamenta
facimus, & ex ipsis fontibus utilissima-
rum cognitionū Lympham haurimus.
Quare qui nō habent gratiam his à qui-
bus beneficia acceperunt, illi præterquā
quod naturæ bellum inferunt, quæ sine
mutuis officijs conseruari nequit, etiā
à ueritatis & pietatis semita diuertunt
& incidunt in multorum delictorum oc-
casiones, quibus pœnæ diuinæ irritan-
tur. Cum autem multa constant tua in
me merita, ut ea uerbis etiam exprime-
re nequeam, decurram ad illud extre-
mum,

mum, & gratias agam illi, Cui ut referam potestas mihi sublata est, & hic tamen rogo, ut si in hac quoque parte mihi pleraque parum foeliciter successerint, ea pro tua sapientia ita intelligas, ut nihil mihi defuisse existimes, nisi eam dicendi facultatem, quae aliquomodo copiam pleniore te ore laudandi & beneficia ex tua liberalitate in me profecta, recensendi suggessit. Quare ut pro tua humanitate qua me complecteris hanc gratitudinis significationem approbes, licet in hac parte officij minime mihi satisfecisse uideor, reuerenter peto. Nam libere profiteor quod maiora sint tua beneficia, quam & unquam tuae liberalitati digne gratias agere, nedum referre queam. Quoties enim apud me tacitus repeto, quanta cura ac diligentia res meas promoueris, & quibus cum consilijs tum sumptibus studia ac conatus meos prouexeris singularem inuicem concipio, quod homini de studijs meis optimè merito, multisque me adficiendi, beneficijs, uix qualitercunque literis meis

declarare possum, meritorum ipsius
memoriam apud me esse honorificam,
quæ & si uerbis à me difficulter exprimi
potest, tamen in omni uita integerrimè
apud me sit permansura. Nam quod
aliquando Virgilio me cœnas fuit, Vir
præstantissime, idem te mihi esse uelim
tuæ erga me humanitati Pollicearis, imo
ut maius quid dicam, si te mihi paren-
tis loco esse cogitaueris, tantum om-
nis erroris expers es, & ita planè pro
tua prudentia nihil seduceres, ut nihil
unquam æquius sis crediturus.

Quippe hoc mihi parentes cõtulerunt,
ut in hanc terrarum uallem præsentib.
& futuris ærumnis refertam non sine
gemitu & luctu deuenirem: tua uerò
humanitas id mihi non sine laude præ-
stitit, ut nunc preter hoc fragile & ca-
ducum corpus acceptum à parentibus
etiam animam habeam exultam reno-
uatione Spiritus sancti, cognitione
uerbi diuini, sincera relligione, & im-
butam lymphis & succo æternorum
fontium, ex quibus salus nostra & uita
æterna

æterna scaturiunt, ad hanc fœlicitaiem
inquam (nam satis hoc efferre me non
posse deploro) tuis beneficijs perueni,
in illam semitam tuis ductibus ingressus
sum, eó deniq; fortunæ & prosperitatis
prouectus sum, ut nunc preterquam
quod corporis honestam sustentatio-
nem habeam, etiam sim ornatus pul-
cherrimarum artium & doctriuarum
cognitione, sine quibus tantum abest
ut Ecclesiæ administrarentur, ut pro do-
lor, nisi Dei beneficio tales fuissent in-
stauratores, stragem & ruïnam fecisset
cœtus ille docentium & discientium
Euangelium. Vides quomodocunq;
faciem magnitudinis illius qua tua in
me beneficia & merita fulgent, pro quib;
bus si gratias non agerem cuius nam
reprehensionem effugerem? Cui nam
infamiæ me subtraherem? à qua uicios-
rum macula me expedirem? Sed pres-
ter ista omnia gratitudinem & animi be-
neuolentiam tuæ humanitati debeo,
non solum propter tuorum in me me-
ritorum magnitudinem, sed etiam quia

Nov
hoc Deus à me postulat, & legem natura hoc mihi præcipere conspicio. Sed quid in ijs tantum quibus me tua humanitas adfecit beneficijs commemorandis occupatus sum? Cum restet spaciosissimus tuarum uirtutum Campus, ex quo publica floret utilitas & Quibus & quantis officijs Reipub: profuisti? ut iam in priuatorum commodis ulterius non sim anxius. *m* Quanta iuramenta sumit illa Respub: Cui tu quoquò tantum modo opitularis, & ea quæ ad stabiliendam pacem, & confirmandas honestas leges conducunt, consulis? Hic si uelim tanta tua merita quæ in Rempub. constant explicare, Vereor ne mole suppressus concidam, & ab instituto desistere cogar, nam quòd mirum est tantus est eorum cumulus quæ tua præstantia omnia executæ est, ut ab illorum commemoratione etiam exercitæ mentes propter prolixitatem propemodum abhorrescant. Quanta enim & quibus Ecclesiam promones, prohibes externas blasphemias, tol-

as, tollis cultus impios, & ueram de
Deo doctrinam, per filium humano ge
neri e' sinu aeterni patris prolatam, po
pulo proponi curas, alii Doctores Ec
clesiae, foues scholas, & iuuentuti mini
stras studiorum subsidia, ut doctrina di
uinitus tradita & commendata Eccle
siae, per Prophetas, Christum, & Apo
stolos conseruetur, & integra ad poste
ros transmittatur, & uere te in ipsorum
numero refero, de quibus dixit Esaias,
Reges erunt nutritores tui, & Reginae
nutrices. His in Ecclesiam beneficijs
priorum gubernatorum exempla imita
ris, qui opes ad Ecclesiae conseruatio
nem non exiguas contulerunt. Dauid
acerrimus Ecclesiae defensor fuit, &
item Iosias, Curauit enim ut liber foede
ris legeretur, & omnibus innotesceret,
& ut uera religio, uerusq; Dei cultus
instauraretur. Hoc praecipuum erga Ec
clesiam beneficium Deus sibi multis mo
dis placere ostendit. Nam & oblatio
nes primitiarum, pretium pro primoge
nitis, & alia sacrificia in politia Mosaica

instituerat, & singulos Israelitas ad conseruationem ministerij prouocarat, & mandatum Dei est, ut singuli pro suis facultatibus aliquid subsidij ad conseruationem ministerij conferant, & promittit Deus ipse pro his beneficijs copiosam compensatiōem, sic enim inquit, Matth. 10. Qui dederit potum aquæ frigidæ uni ex minimis meis, non perdet mercedem suam. Imprimis autem hoc opus à summis familijs postulat, & nominatim eas alloquitur, Aperite portas uestras Principes, & introibit Rex gloriæ, & David uult Reges & Principes conuenire ut seruiant Domino.

Politiis
Quid dicam de tua repub: in qua tranquillitatem, Cuius alias studiosissimus es, honestas leges, pacem et disciplinam conseruas. Quanta uteris beneficentia & liberalitate in omnes subditos? quibus auxilijs afflictos ciues subleuas? qua denique constantia multorum honestos conatus adiuuas? hæc licet per se ampla & magnifica sint, tamen multo illustriora sunt propterea quod multa huiusmodi

& meo

& merita & beneficia à te hilari animo
proficiscantur, ut non ineptè de tua hu-
manitate possit illud D. Pauli dici, ἰλα-
ξὸν δότιω ἀγαπᾷ ὁ θεός. Multo enim gra-
tius est beneficium quod sponte confer-
tur, quam quod precibus extorquetur.
Quod uenustè & admodum eleganter
uetus in Gratijs significauit. Nam &
ἀγλαίαν, id est, splendorem, & εὐφροσύ-
νην, id est, hilaritatem, ac δαλείαν, quasi
dicas floriditatem finxerunt, & ijs no-
minibus ostendere uoluerunt beneficia
uultu sereno ac animo hilari conferenda
esse. Nam per ἀγλαίαν ostendunt con-
ferenda esse in amicos beneficia hone-
sta, luculenta, non sordida, sed digna
personis in quas conferuntur. Eadem
tamen lato & sereno uultu danda esse,
& cum significatione aliqua maioris be-
neuolentiæ, Per εὐφροσύνην non obscu-
re declarant, quæ est læticia non exa-
sperata ullis suspicionibus. Quid autem
per δαλείαν uoluerint non obscurum est,
δάλας enim est uiriditas seu florescens
tia, qua admonet uetustas in persona
obstricta

obstricta beneficijs debere conspici gra-
titudinem, & florere in mutuam benefi-
centiam, quod alias sic dicitur, *δὲς τὶ ἐ-
λάβε τὶ*. Celebrantur item multorū Im-
peratorum benefacta. Nam cum Ti-
tus Imperator in cœna recordatus fuisset,
quod eo die nihil beneficij præstitisset,
memorabilem illam uocem edidit,
amici diem perdidisti. Tiberius Impera-
tor, Cum reprehenderetur quod ara-
rium Eleemosynis exhauriret, respon-
dit: Nunquam defuturam esse pecuniam
fisco regio, quam diu pauperes Ele-
emosynas accepturi essent. Cyrus apud
Xenophontem iurat per omnes Deos,
se maiori uoluptate affici, cum alios be-
nificijs afficiat, quam cum seipsum di-
tet. Magnum igitur decus est, Prin-
ceps colende, quod docentium & dis-
centium cœtum iuuas, & omnes pij
quotquot se Ecclesiæ membra profiten-
tur, gratiam pro hac tua in Ecclesiam
pietate debent, & ego imprimis in quē
à te beneficia innumerabilia profecta
sunt, & amare te & beneficia tua agnos-
cere

scere & prædicare debeo, & enitar o
mnibus ingenij uiribus & summa dili
gentia, ut studia mea liberalitati ac ex
pectationi uestræ respondeant.

Domino autem Iesu Christo tuam
dignitatem, & filium eiusdem genero
sissimum cum tota familia laudatissima
& nobilissima commendo, & precor
æternum Patrem Domini nostri Ie
su Christi, ut tibi ac tuis perpe
tuo adsit, & te Ecclesiæ
suar in multa secula in
columem confer
uet, Amen.

Bene & foeliciter Vale, ij. Die

Maij. Anno 1557.

